

ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ НАД ЕКСПЕРТНИМИ ВИСНОВКАМИ У ЧАСТИНІ ПРАВИЛЬНОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ КОМПЛЕКТУЮЧИХ

IMPROVEMENT OF CONTROL OVER EXPERT CONCLUSIONS REGARDING THE CORRECTNESS OF DETERMINING THE CUSTOMS VALUE OF VEHICLES AND THEIR COMPONENTS

Прус Л.Р.

кандидат економічних наук, доцент,
завідувач відділу дослідження митних зобов'язань,
Університет державної фіскальної служби України

У статті досліджено питання посилення контролю над правильністю визначення митної вартості транспортних засобів у частині експертних висновків оцінки. Проаналізовано державне регулювання оціночної діяльності у цій сфері. Виокремлено основні проблеми застосування результатів експертної оцінки під час здійснення митного оформлення та контролю транспортних засобів. Запропоновано шляхи посилення контролю над оцінкою вартості транспортних засобів експертами.

Ключові слова: експертна оцінка транспортних засобів, митна вартість, суб'єкти оціночної діяльності, судові експерти, достовірність заявленої вартості транспортного засобу.

В статье исследованы вопросы усиления контроля над правильностью определения таможенной стоимости транспортных средств в части экспертных выводов оценки. Проанализировано государственное регулирование оценочной деятельности в этой сфере. Выделены основные проблемы применения результатов экспертной оценки при осуществлении таможенного оформления и контроля транспортных средств. Предложены пути усиления контроля оценки стоимости транспортных средств экспертами.

Ключевые слова: экспертная оценка транспортных средств, таможенная стоимость, субъекты оценочной деятельности, судебные эксперты, достоверность заявленной стоимости транспортного средства.

The article examines the issues of strengthening the control over the correctness of the determination of the customs value of vehicles in the part of the expert findings of the assessment. The state regulation of valuation activity in this area is analyzed. The main problems of using the results of expert evaluation during the customs clearance and control of vehicles are identified. The ways of strengthening control over the estimation of the cost of vehicles by experts are offered.

Key words: expert evaluation, vehicles, customs value, subjects of valuation activity, forensic experts, authenticity of declared vehicle cost.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Оцінка і діючі суб'єкти у цьому сегменті надання послуг – одна з найбільш корумпованих сфер в економіці держави. Нинішня система оцінювання уможливілює заниження вартості об'єктів у десятки і навіть сотні разів, формально не порушуючи при цьому положення узаконених методик. Сьогодні саме якість здійснення експертної оцінки у випадках, встановлених законодавством з питань державної митної справи, є найбільш слабкою ланкою, зокрема й у питаннях контролю над правильністю визначення митної вартості транспортних

засобів. Продовжують мати місце спірні питання в частині зазначених у експертних висновках відомостей щодо оцінки та визначення бази оподаткування транспортних засобів, зокрема й вартості ТЗ в аварійному стані, запчастин, відновлювального ремонту тощо. Як результат, зменшення рівня податкового навантаження на один транспортний засіб, бувший у використанні, та й недоотримання державним бюджетом сум обов'язкових митних платежів, відсутність проведення ефективних заходів у напрямі боротьби з митними правопорушеннями та наявність потенційних ризиків несплати митних платежів у повному обсязі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Теоретичним питанням та методологічним засадам щодо визначення та контролю митної вартості товарів присвячено праці І.Г. Бережнюка, А.Д. Войцещука, О.П. Гребельника, В.П. Науменка, П.В. Пашка, С.С. Терещенка, Т.С. Тоцької. Питанням маніпуляції з митною вартістю, проблемам митного контролю та оформлення транспортних засобів, проблемі «євроблях» нині приділяється багато уваги саме засобами масової інформації. Проте ґрунтовно питання контролю над правильністю визначення митної вартості товарів не досліджувалося та потребує уваги як одного з джерел наповнення державного бюджету.

Формулювання цілей дослідження (**постановка завдання**). Метою статті є дослідження проблемних питань використання експертних висновків під час здійснення митного оформлення та контролю транспортних засобів особистого використання в Україні та пошук шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Колісні транспортні засоби є об'єктами оцінки першого рівня складності, відповідно до Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності, затвердженого Наказом Фонду державного майна від 31.12.2015 № 2075, та розглядаються як частина майна, яке може оцінюватися згідно із Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 № 2658-III (далі – Закон про оцінку). Отже, їх оцінку може здійснювати будь-який суб'єкт оціночної/експертної діяльності відповідної спеціалізації за дотримання встановлених відповідним законодавством вимог.

У зоні діяльності митниць ДФС автотоварознавчі експертні дослідження можуть здійснювати:

– судові експерти, зокрема науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України, науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України. Висновки експертів державних науково-дослідних установ завжди є повнішими та більш обґрунтованими, ніж висновки приватних судових експертів-автотоварознавців, оцінювачів тощо;

– суб'єкти оціночної діяльності, які працюють на підставі сертифікатів оціночної діяльності та свідоцтв про реєстрацію в Державному реєстрі оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності. Саме внаслідок низького рівня контролю над діяльністю останніх мають місце випадки надання незалежними оцінювачами висновків із заниженою вартістю колісних транспортних засобів.

Згідно зі ст. 24 Закону про оцінку, ФДМУ є органом державної влади, який здійснює державне регулювання оціночної діяльності в Україні. Одним із основних напрямів державного регулю-

вання оціночної діяльності є контроль над виконанням оцінювачами та суб'єктами оціночної діяльності умов здійснення оціночної діяльності.

Розгляд скарг на оціночну діяльність суб'єктів оціночної діяльності – суб'єктів господарювання здійснюється за наявності висновків із рецензування звітів про оцінку майна. До скарги додається звіт про оцінку майна, який був предметом рецензування. Крім того, зазначаємо, що, згідно зі ст. 33 Закону про оцінку, спори, пов'язані з оцінкою майна, майнових прав, вирішуються у судовому порядку.

Відповідно до абзацу другою частини першої ст. 20 Закону про оцінку, у зв'язку з кількаратьовими порушеннями вимог Закону про оцінку й інших нормативно-правових актів з оцінювання майна, які виявляють шляхом рецензування й які призводять до визнання неякісної оцінки майна, проведеної суб'єктом оціночної діяльності, ФДМУ може анулювати сертифікати суб'єктів оціночної діяльності і припинити доступ до Єдиної бази даних звітів про оцінку для цілей оподаткування.

Також звертаємо увагу на те, що на законодавчому рівні розмежовано сфери регулювання діяльності оцінювачів та судових експертів. Так, ст. 1 Закону України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 № 4038-XII визначено, що судова експертиза – дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів дізнання, досудового та судового слідства.

Фонд державного майна України (далі – ФДМУ) веде Державний реєстр оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності, а Міністерство юстиції України – Державний реєстр атестованих судових експертів, зокрема до нього включені експерти НДЕКЦ Міністерства внутрішніх справ України. Доручити проведення автотоварознавчої експертизи (дослідження) можна лише тим оцінювачам та суб'єктам оціночної діяльності чи судовим експертам, які є у відповідних реєстрах.

Процедура рецензування висновків, виконаних експертами, чинним законодавством не передбачена. Враховуючи вищенаведене, розгляд скарг щодо висновків (експертних досліджень, судових експертиз), виконаних судовими експертами, належить виключно до компетенції Мін'юсту.

Контроль над дотриманням судовими експертами вимог нормативно-правових актів із питань судово-експертної діяльності здійснюється Мін'юстом України та його територіальними органами із залученням спеціалістів НДІ судових експертиз шляхом проведення перевірок (планових, що здійснюються не частіше одного разу на три роки, та позапланових, що проводяться на підставі доручення Мін'юсту України) й може бути призначено дисциплінарне провадження.

ФДМУ з 2013 р. веде Єдину базу звітів про оцінку майна, складеного для обчислення доходу платника податку – фізичної особи від продажу (обміну) майна (крім випадків успадкування та/або отримання у дарунок майна, вартість якого оподатковується за нульовою ставкою), у випадках, передбачених Податковим кодексом України. За підсумками моніторингу актів оцінки ФДМУ сформував перший перелік оцінювачів, щодо яких ФДМУ має обґрунтовані сумніви в достовірності і здійснює заходи з перевірки [1]. Тепер, якщо перевіркою ФДМУ буде встановлено, що який-небудь звіт не відповідає вимогам законодавства (вартість майна занижена або завищена), то, крім відповідальності для суб'єкта оцінювання, ФДМУ має законне право передати таку інформацію у податкові органи для подальшої перевірки сплати податку відповідними платниками (таке право одержання інформації передбачено для податкових органів п. 20.1.4 Податкового кодексу України). Подібні дії щодо формування єдиної бази висновків про оцінку задля обчислення митних платежів від фізичних осіб під час увезення вживаних транспортних засобів в Україну дали б змогу значно посилити контроль у цій сфері.

Висновок експертного дослідження є письмовим документом, що складається судовим експертом спеціалізації 1.3 «Оцінка колісних транспортних засобів» на підставі заяви фізичної або юридичної особи поза межами судочинства за результатами дослідження об'єктів, наданих замовником.

За структурою та змістом він є аналогічним висновку експерта, проте у вступній частині висновку зазначаються дані фізичної або юридичної особи, що звернулася до судового експерта із замовленням про проведення експертного дослідження, а також опускається запис про попередження судового експерта про кримінальну відповідальність.

Посилити відповідальність оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності за якість проведеної ними оцінки об'єктів оцінки покликаний проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності в Україні» (№ 2303а від 17.06.2013), запропонований ФДМУ, однак його було відкликано.

До 2012 р. Рада з питань оціночної діяльності стежила, щоб через нормативні акти не протягалися різні «схеми» і розглядалися всі конфліктні питання, пов'язані з рецензуванням, видачею та позбавленням сертифікатів суб'єктів оціночної діяльності, з кваліфікаційними програмами навчання, скаргами та методологіями оцінки. У Раді 50% голосів було за представниками саморегульованих організацій, і 50% – за органами державної влади, у тому числі правоохоронцями, податківцями, Мінфіном, Мін'юстом, Кабміном тощо.

Відповідно до пунктів 3 і 4 ст. 53 МКУ, на вимогу митниць декларантами для підтверд-

ження заявлених ними відомостей про вартість транспортних засобів можуть у тому числі подаватися додатково відомості щодо їхніх якісних та цінових характеристик, зокрема й транспортних засобів, підготовлені спеціалізованими експертними організаціями.

При цьому ДФС України не веде перелік спеціалізованих експертних організацій, які мають право надавати висновки про якісні та вартісні характеристики товарів. У разі надання таких експертних висновків під час митного оформлення товарів митниця лише розглядає їх, перевіряючи наявність повноважень експертних організацій відповідно до вимог законодавства.

Через відсутність у МКУ визначення поняття експертних організацій орган доходів і зборів під час митного оформлення товарів самостійно здійснює перевірку наявності у них відповідних повноважень і приймає рішення щодо прийняття до розгляду виданих ними експертних документів. З огляду на це, на практиці митниці відмовляють декларантам у прийнятті наданих ними документів від експертних організацій за суто формальними ознаками. На нашу думку, необхідно законодавчо визначити критерії до експертних організацій, які вповноважені надавати висновки про якісні та вартісні характеристики товарів, а також вимоги до оформлення зазначених висновків та створити реєстр експертних організацій, які будуть оцінювати адекватність умов експортно-імпортних контрактів. Тому доцільним було б підпункт 8 ч. 3 ст. 53 МКУ викласти у такій редакції: «8) експертизи цінових умов експортно-імпортової угоди на поставку товарів, або цінові довідки на товари, підготовлені уповноваженими експертними організаціями, які включені до реєстру центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, та/або інформація біржових організацій про вартість товару або сировини».

У разі надання повноважень ДФС України вести реєстр експертних організацій, які будуть оцінювати адекватність умов експортно-імпортних контрактів, необхідно буде встановити перелік вимог до суб'єктів оціночної діяльності та оцінювачів, які можуть проводити незалежну оцінку об'єктів оцінки та будуть включені до реєстру. Такий реєстр має бути розміщено на офіційному веб-сайті ДФС України. У розробленому проекті, зокрема, необхідно було б передбачити вимоги щодо кваліфікації, професійного досвіду, ділової репутації та етики оцінювачів, що має підняти стандарти та якість оцінки, чого на разі бракує.

Зазначимо, ДФС України та її територіальні органи не мають можливості надавати професійне судження щодо оцінки вартості транспортних засобів, зокрема й рецензування звітів експертів. Такі повноваження має ФДМУ, який здійснює державне регулювання у сфері оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності. При цьому до повноважень регу-

лятора належить перевірка дотримання вимог законодавства під час вибору способу оцінки вартості транспортних засобів, а не рецензування безпосередньо результатів їх оцінки.

Отже, митниці не наділені правами ставити під сумнів наявні експертні висновки. Таку можливість дає Порядок проведення рецензування висновків судових експертів та висновків експертних досліджень, затверджений Наказом Міністерства юстиції України від 25.05.2015 № 775/5. Цей Порядок визначає процедуру проведення та оформлення результатів рецензування висновків судових експертів та висновків експертних досліджень (далі – висновки експертів), складених судовими експертами науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України (далі – НДУСЕ) і судовими експертами, які не є працівниками державних спеціалізованих установ.

Законодавством визначено умови обов'язкового проведення рецензування, а саме відповідно до ст. 13 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність» від 12.07.2001 № 2658-III, якщо зазначена оцінка приймається органом державної влади (зокрема, ДФС України). Однак рецензування звіту про оцінку здійснюється на платній основі й такі видатки не передбачені ні в кошторисі ДФС, ні митниці.

Підставами для проведення рецензування можуть бути неповнота і нечіткість опису об'єктів, що надійшли для дослідження; невідповідність питань, поставлених перед експертом у документі про призначення експертизи; неправильний та необґрунтований вибір схем дослідження, методів і методик дослідження; непослідовність застосування методів, невідповідність сучасному стану методичного забезпечення певного виду судової експертизи; нелогічна послідовність викладення, відсутність взаємозв'язку між окремими етапами дослідження; недотримання термінологічної точності в описуванні ходу та результатів дослідження; застосування недіючих або таких, що втратили чинність, нормативних актів; неповнота дослідження (недостатність установлених ознак для формулювання висновку); відсутність та необґрунтованість експертної оцінки результатів дослідження; непереконливість наявних ілюстрацій; відсутність аргументованості та обґрунтованості висновків; невідповідність результатам дослідження та поставленим питанням та ін.

Тобто рецензія має містити розгорнуту характеристику та аналіз висновку з погляду його відповідності вимогам законодавства про судову експертизу та застосування методів і методик проведення судових експертиз (п. 2.5 Порядку проведення рецензування). Рецензія не може замінити висновок судового експерта, висновок експертного дослідження або висновок про оцінку майна. Але вона має поставити під сумнів наявну експертизу, а сторона (ДФС України), яка замовила рецензію, може таке використати на захист своїх прав та інтересів.

Для здійснення рецензування необхідно подати письмовий запит до Міністерства юстиції України або керівника відповідної НДУСЕ. Рецензування висновків експертів проводиться співробітниками НДУСЕ, які мають кваліфікацію судового експерта з тієї експертної спеціальності, за якою складено поданий на рецензування висновок, та не менше ніж трирічний стаж експертної роботи.

Таким чином, у митниць ДФС є дієвий інструмент проведення експертизи експертного дослідження, а отримання її результату та проведення рецензії є досить важливим інструментом для доведення правоти дій посадових осіб.

Нині митниці ДФС копії сумнівних експертних висновків скеровують до Департаменту адміністрування митних платежів та митно-тарифного регулювання ДФС з ініціюванням подальшого їх направлення до Міністерства юстиції України для проведення процедури рецензування та вжиття відповідних заходів.

Для посилення контролю над якістю експертного висновку запропоновано такі дії посадовим особам митниць ДФС:

– забезпечити контроль над об'єктивністю проведення митного огляду транспортних засобів, бувших у використанні, що мають ознаки пошкодження, з візуалізацією результатів виконання митних процедур шляхом проведення фотозйомки.

При цьому фото обов'язково повинні відображати, крім відомостей, які зазначені у додатковому аркуші до Акту про проведення огляду транспортних засобів, затвердженого Наказом Мінфіну України від 30.05.2012 № 636, усі пошкодження, що мали підстави для прийняття рішення про визначення вартості транспортного засобу згідно з вимогами ст. 368 МКУ.

Також необхідно перевіряти відповідність відомостей, зазначених в Акті про проведення огляду транспортних засобів, який був складений посадовою особою органу доходів і зборів під час перетину вказаним транспортним засобом митного кордону, фактичному стану транспортного засобу під час оформлення митної декларації у митний режим імпорту.

Так, вартість оцінюваного авто збільшують такі найбільше поширені додаткові опції: шкіряний салон, паркувальний радар або «парктронік», камера заднього виду, GPS (система навігації), активне світло, датчики світла, датчики дощу, акустична система, гібридна система, повний привід, спортивний режим. Інколи ці опції встановлюють вибірково, а от у комплектаціях «люкс» усі додаткові опції включені та присутні в автомобілі.

Перевіряти відповідність марки і моделі транспортного засобу, заявленого у митній декларації декларантом порівняно з відомостями, зазначеними в експертному висновку;

– враховувати особливості методики товарознавчої експертизи та оцінки колісних тран-

спортних засобів, у разі виникнення спірних питань, що впливають із наданих до митного оформлення документів, у т. ч. з наданих експертних висновків, зокрема які містять інформацію про вартість транспортних засобів, що перевищує застосування загального значення відсотка зменшення вартості транспортного засобу залежно від терміну їх експлуатації та року випуску (до 1 року – понад 10%, від 1 але не більше як 3 роки – понад 20%, від 3 але не більше як 5 років – понад 30%, більш ніж 5 років – понад 40%), забезпечити здійснення додаткових заходів та форм митного контролю.

Вимогами вищевказаної методики встановлено обов'язок експертів використовувати акт огляду, складений у пункті пропуску через митний кордон України, наявність якого є однією з підстав для прийняття рішення у застосовуванні понижуючого коефіцієнту визначення вартості транспортного засобу.

Відхилення від методики, відсутність в експертному висновку посилання на вказаний акт є додатковою ознакою сумнівності щодо достовірності заявленої вартості транспортного засобу, об'єктивності експертних розрахунків вартості транспортного засобу та може розглядатися посадовою особою органів доходів і зборів як додаткова підстава для залучення відповідних спеціалістів Департаменту податкових та митних експертиз ДФС (який має статус експертної установи з товарознавчої експертизи транспортних засобів) під час здійснення митного контролю в рамках процедур оформлення митної декларації;

– забезпечити дотримання вимог чинного законодавства в частині призначення повторних (додаткових) досліджень, у т. ч. в інших експертних установах; інформувати про призначення додаткового чи повторного дослідження в іншій експертній установі із зазначенням причин такого призначення; надавати інформацію щодо митних оформлень за висновками інших експертних установ Департаменту податкових та митних експертиз ДФС; проводити товарознавчу експертизу колісних транспортних засобів експертами Департаменту податкових та митних експертиз ДФС.

Статтями 357, 515 МКУ передбачено, що дослідження (аналізи, експертизи) проводяться експертами спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. При цьому призначення дослідження в інших установах допускається лише в разі неможливості проведення дослідження спеціалізованим органом із питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, чи його відокремленим підрозділом або за заявою декларанта чи уповноваженої ним особи для підтвердження чи спростування результатів проведеного дослід-

ження (п. 3 ст. 357 МКУ). Експерти-товарознавці Департаменту податкових та митних експертиз ДФС мають необхідні уповноваження на проведення товарознавчої експертизи й колісних транспортних засобів. Отже, митниці ДФС зобов'язані інформувати про потребу у проведенні певних видів експертиз;

– забезпечити розроблення та застосування регіонального профілю системи управління ризиків, спрямованого на виконання додаткових заходів контролю над визначенням декларантом достовірних відомостей вартості транспортних засобів, що заявляються у митній декларації;

– здійснювати аналіз відомостей у документах, поданих до митного оформлення, для встановлення підстав для направлення запитів щодо автентичності документів.

Основною формою контролю митної вартості є аналіз поданих документів у конкретному випадку оформлення транспортного засобу, що здійснюється, зокрема, шляхом співставлення даних з інформацією на відповідних сайтах країн-експортерів, повним опрацюванням заявлених декларантом відомостей про витрати, пов'язані із транспортуванням, та інші відомості, які вказують на фактичні витрати, пов'язані з поставкою транспортного засобу на митну територію України.

На етапі з'ясування та перевірки відомостей про вартість транспортних засобів необхідно орієнтувати декларантів на їх право скористатися послугами державних експертних закладів, зокрема КНІСЕ;

– впровадити в практику діяльності митниць ДФС здійснення періодичних перевірок митних декларацій (за попередній місяць), митне оформлення яких завершено, за результатами яких приймати управлінські рішення з інформуванням профільних департаментів ДФС.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, підвищити якість експертних висновків, які використовуються для перевірки числового значення митної вартості транспортних засобів, на нашу думку, дадуть змогу:

зовнішні заходи посилення контролю, особливо з боку Фонду державного майна України, шляхом ведення баз звітів про оцінку, що використовуються під час митного оформлення та контролю товарів, транспортних засобів;

заходи для врегулювання питань оцінки товарів і транспортних засобів у межах компетенції ДФС України, зокрема вдосконалюючи контроль над змістовим наповненням звітів про оцінку, їх повнотою та достовірністю, а також залучаючи Департамент податкових та митних експертиз ДФС, експертні установи до такого контролю, надаючи повноцінний доступ до баз цінової інформації щодо вартості транспортних засобів та його ремонту, активізувавши направлення запитів до державних органів іноземних держав, посилюючи контроль над здійсненням митних оформлень посадовими особами ДФС України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Інститут митної вартості імпортованих товарів в Україні: актуальні питання та вектори розвитку: кол. моногр. / за заг. ред. І.Г. Бережнюка; упорядники: Л.Р. Прус, Т.В. Руда. Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2017. 430 с.
2. Фонд держмайна опублікував перший перелік сумнівних оцінювачів. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2195110-fond-derzmaйна-opublikuvav-persij-perelik-sumnivnih-ocinuvaciv.html> (дата звернення: 22.08.2018).
3. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 20.08.2018).
4. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658-III / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> (дата звернення: 20.08.2018).
5. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 20.08.2018).
6. Порядок проведення рецензування висновків судових експертів та висновків експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 25.05.2015 № 775/5 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0605-15> (дата звернення: 20.08.2018).
7. Акт про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів, ручної поклажі та багажу: Наказ Мінфіну України від 30.05.2012 № 636 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1004-12/page6#p6> (дата звернення: 20.08.2018).